

Ersättning för extra personalinsatser

Sammanfattning

Kvalitets- och utvärderingskontoret har genomfört en övergripande uppföljning av ersättning för extra personalinsatser. Syftet med uppföljningen var dels att göra en kartläggning av ansökningar och ärenden om extra ersättning, dels att få en uppfattning om vilka behov som har tillgodosetts med denna typ av ersättning.

Resultatet av uppföljningen visar att antalet ansökningar om och antalet ärenden gällande ersättning för extra personalinsatser har ökat under den studerade perioden (2013-2016). Den totala kostnaden för beviljade ersättningar är dock liten i förhållande till den totala kostnaden för bostäder med särskild service; 2016 utgjorde ersättningar för extra personalinsatser uppskattningsvis cirka 1,7 % av totalkostnaden. Majoriteten av ansökningarna och ärendena rör personer med utvecklingsstörning (LSS) och i merparten av ärendena har ersättningen beviljats för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd, såväl fysiskt som psykiskt.

I rapportens diskussion argumenteras för att ersättningsmodellen som sådant allokerar resurserna mer träffsäkert och rättvist jämfört med om ersättningen till utförarna aldrig tilläts omförhandlas. Om möjligheten till ersättning för extra personalinsatser aldrig beviljades skulle utförarna i teorin tvingas ta mer höjd för särskilt resurskrävande individärenden i sina anbud. Förutsatt att villkoren för omförhandling tydligt framgår av upphandlingsdokumenten kan istället anbudspriserna pressas nedåt. Av uppföljningen framgår att olika formuleringar har använts i upphandlingsdokumenten vid omsorgsnämndens upphandlingar och att viss diskrepans råder mellan den formulering som idag används i upphandlingar av LSS-boenden och hur ersättning för extra personalinsatser i praktiken beviljas, och ger förslag på hur denna formulering kan revideras.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Ersättning för extra personalinsatser	3
1.3 Syfte	3
1.4 Metod.....	4
2. Resultat och analys	5
2.1 Antalet ansökningar och ärenden 2013-2016	5
2.2 Målgrupper och tillgodosedda behov	6
2.3 Utförare som ansökt om ersättning för extra personalinsatser	9
3. Diskussion.....	11
3.1 Ersättningsmodellen som sådan.....	11

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Varje år beslutar omsorgsnämnden om en årlig uppföljningsplan. Planen innefattar fokusområden inom uppföljningsarbetet under året samt fastställer hur många verksamheter som kommer att följas upp. Två typer av uppföljningar anammats; övergripande uppföljningar som berör flera verksamheter och enskilda avtalsuppföljningar som endast berör en enhet eller ett avtal åt gången. I omsorgsnämndens kvalitetsuppföljningsplan för 2016 var en av de övergripande uppföljningarna att genomföra en kartläggning av ersättning för extra personalinsatser. Uppföljningen hann inte sammanställas under 2016 och flyttades därför över till omsorgsnämndens kvalitetsuppföljningsplan för 2017.

1.2 Ersättning för extra personalinsatser

Enligt 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453); 6 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387); respektive 5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska insatser inom socialtjänsten respektive hälso- och sjukvården vara av god kvalitet. En viktig del i att säkerställa detta är att verksamheterna har den personalbemanning som krävs för att utföra insatserna. I omsorgsnämndens avtal om bostäder med särskild service anges krav på bemanning av olika slag. I flertalet av avtalen är kravet att personalbemanningen ska utgå från den enskildes behov. I det ingår att utföraren ska kunna öka bemanningen vid behov, både för enstaka händelser/aktiviteter samt för kortare perioder. I avtalen anges dock att det i vissa undantagsfall kan finnas behov av att omförhandla den ekonomiska ersättningen för att möjliggöra för utföraren att ha den personalbemanning som krävs för att utföra insatserna. I sådana undantagsfall har utföraren möjlighet att ansöka om ersättning för extra personalinsatser.

Hanteringen av ärenden om ersättning för extra personalinsatser inom omsorgsnämndens ansvarsområde utgår sedan 2015-10-21 från en intern arbetsrutin. Rutinen innehåller bland annat information om vilka åtgärder som utföraren ska vidta innan ersättning för extra personalinsatser kan bli aktuell samt vilka uppgifter framställan ska innehålla. För att bli beviljad ersättning för extra personalinsatser måste utföraren göra en skriftlig ansökan som skickas till ansvarig planeringsledare. När ansökan inkommit utreds den och därefter fattar omsorgsdirektören beslut på delegation av omsorgsnämnden¹. Sedan den interna rutinen upprättades beviljas alltid ersättningen under en tidsbegränsad period. Om behovet av extra ersättning kvarstår efter den beviljade perioden ansvarar utföraren för att inkomma med en ansökan om förlängning. I samband med att omsorgsdirektören fick delegation på beslut om ersättning för extra personalinsatser beslutades att omsorgsnämnden vid två tillfällen per år, i juni och december, ska erhålla en samlad redovisning och analys av ärendena.

¹ Tjänsteskrivelse 2016-01-19 (ON 2015-174), Beslut 2016-02-10 § 11

1.3 Syfte

Syftet med uppföljningen var att kartlägga ansökningar och ärenden om ersättning för extra personalinsatser samt få en uppfattning om vilka behov som har tillgodosetts med denna typ av ersättning.

1.4 Metod

Kartläggningen genomfördes genom att studera ansökningar och beslut om ersättning för extra personalinsatser under perioden 2013-2016. För varje ansökan och beslut samlades uppgifter in utifrån ett antal kategorier, såsom när ansökan gjordes, vilken utförare som ansökt/blivit beviljad ersättning, vilken målgrupp ansökan/beslutet rört samt vilka behov ersättningen har avsett att tillgodose. Ansökningarna och besluten hämtades i Linköpings kommuns elektroniska diarium och förhoppningen är att samtliga ansökningar och ärenden under den studerade perioden inkluderats. En del felkällor kan dock förekomma eftersom ärendena kan ha hanterats olika innan den interna rutinen togs fram.

2. Resultat och analys

2.1 Antalet ansökningar och ärenden 2013-2016

Under perioden 2013-2016 har totalt 74 ansökningar om ersättning för extra personalinsatser inkommit. Antalet diarieförda ärenden under samma period är 35, vilket beror på att flera av ansökningarna har rört samma ärende. Som nämndes ovan beviljas ersättning för extra personalinsatser oftast under en tidsbegränsad period. Om behovet av extra ersättning kvarstår efter den beviljade perioden är det upp till utföraren att ansöka om förlängning av ersättning. Flera av de ansökningar som inkommit till omsorgsnämnden under perioden 2013-2016 har alltså varit ansökningar om förlängning av ersättning i befintliga ärenden. I diagrammet nedan redovisas antal ansökningar, antal pågående ärenden och antal nya ärenden för respektive år.

Diagram 1. Ansökningar och ärenden under perioden 2013-2016.

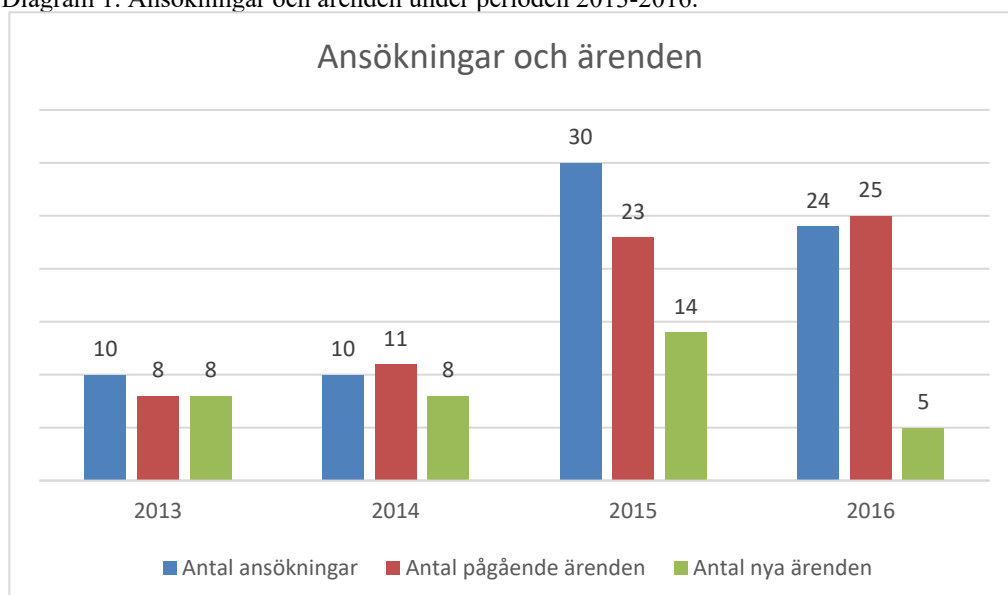

Diagram 1 visar att antalet ansökningar och antalet pågående ärenden om ersättning för extra personalinsatser har ökat sedan 2014. Flest ansökningar, 30 stycken, inkom 2015 vilket var 20 fler än åren innan. Under 2016 inkom 24 ansökningar och totalt pågick 25 ärenden. Med pågående ärenden menas att ärendet pågick någon gång under året. Det innebär att vissa ärenden pågick under hela året medan andra bara pågick under en kortare period. Innan den interna arbetsrutinen togs fram beviljades en del utförare ersättning för extra personalinsatser så länge behovet kvarstår. Dessa ärenden redovisas som pågående för respektive år sedan de beviljades.

I diagram 1 redovisas även hur många av de pågående ärendena som var nya för respektive år. Av diagrammet framgår att antalet nya ärenden inte har ökat i lika stor utsträckning. Precis som för antalet ansökningar och antalet pågående ärenden skedde den största ökningen under 2015 då 14 nya ärenden upprättades. Under 2016 upprättades fem nya ärenden. En förklaring till att antalet ansökningar och ärenden ökade under 2015 kan vara att ersättning för extra personalinsatser började att diskuteras mer i samband med framtagandet av den interna arbetsrutinen, vilket innebar att möjligheten att ansöka om extra ersättning i vissa undantagsfall blev mer känt hos utförarna.

Även om en utförare ansöker om ersättning för extra personalinsatser är det inte säkert att ansökan blir beviljad. I kartläggningen har uppgifter om vilka ansökningar som blivit beviljade samlats in. Av de 74 ansökningar som inkom under perioden 2013-2016 blev 73 beviljade och en avslogs. Den ansökan som avslogs gällde ett ärende där utföraren ansökt om ersättning för extra personalinsatser under skollov då brukaren skulle vara hemma i gruppboenden mer än under skoltid, vilket utgör ett exempel på att utföraren ska kunna öka bemanningen vid behov både för enstaka händelser/aktiviteter samt för kortare perioder.

Vidare är det viktigt att lyfta fram att ersättningen inte alltid blir lika stor som den utföraren ansökt om. Efter att utföraren inkommit med en skriftlig ansökan utreds den inför beslut. I en del fall visar utredningen att behovet av ersättning för extra personalinsatser finns men att det inte är lika stort som det som anges i ansökan. I sådana fall beviljas ersättning för extra personalinsatser men till ett lägre pris än den utföraren ansökt om.

Sammantaget visar redovisningen att det pågår ett flertal ärenden om extra ersättning under ett år. Det är dock svårt att utifrån redovisningen ovan få en bild av hur stor kostnaden är för de extra ersättningarna som beviljas utförarna. För att få en uppfattning om detta summerades de ersättningar som beviljats till utförare inom omsorgsnämndens ansvarsområde under 2016. Den beräknade kostnaden för hela året blev då cirka 8 300 000 kronor. Den beräknade kostnaden bör dock ställas i relation till den totala budgeten för bostäder med särskild service som 2016 var cirka 494 000 000 kronor. Ersättningar för extra personalinsatser utgör alltså uppskattningsvis cirka 1,7 % av totalkostnaden för bostäder med särskild service. Förhållandet mellan summorna illustreras i diagram 2 nedan.

Diagram 2. Illustration av kostnaden för extra personalinsatser som andel av totala kostnader.

2.2 Målgrupper och tillgodosedda behov

Verksamheterna inom omsorgsnämndens ansvarsområde vänder sig till tre huvudsakliga målgrupper; personer med utvecklingsstörning, personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt personer med psykosocial

problematik. I kartläggningen samlades uppgifter in om vilken målgrupp ansökningarna och ärendena gällande ersättning för extra personalinsatser rörde. Nedan presenteras ett diagram över antal ansökningar och antal ärenden under perioden 2013-2016 uppdelat på respektive målgrupp.

Diagram 3. Fördelning mellan målgrupper under perioden 2013-2016.

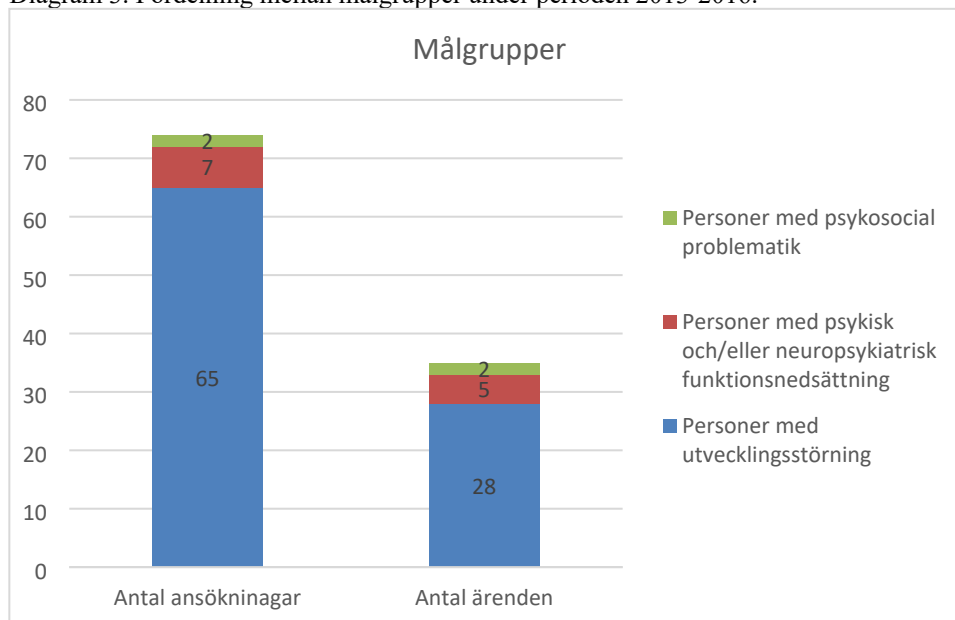

Diagram 3 visar att majoriteten av ansökningarna och ärendena rör personer med utvecklingsstörning; 65 av 74 respektive 28 av 35. Av diagrammet framgår också att antalet ansökningar är fler än antalet ärenden, vilket indikerar att flera av ansökningarna om ersättning för personer med utvecklingsstörning är ansökningar om förlängning i befintliga ärenden. I den kartläggning som genomförts framkom att det är vanligt att ärenden gällande extra ersättning för personer med utvecklingsstörning sammantaget pågår under ett par år.

Enligt den interna rutinen ska det i ansökan till planeringsledare framgå en oidentifierad beskrivning av individärendet. För att få en uppfattning om vilka behov som har tillgodosetts med denna typ av ersättning studerades samtliga beskrivningar av individärenden i de ansökningar som inkommit till omsorgsnämnden under perioden 2013-2016. Utifrån beskrivningarna skapades förslag till kategorier som presenterades för berörda planeringsledare. Efter att ha rådgjort med dem kunde fyra kategorier av behov hos den enskilde identifieras, ersättning för att tillgodose:

1. meningsfull sysselsättning dagtid
2. utökad omvårdnadsbehov vid korttidsvistelse
3. utökad omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd, såväl fysiskt som psykiskt
4. utökad omvårdnadsbehov på grund av destruktivt och/eller utåtagerande beteende

Kategorin "Ersättning för att tillgodose meningsfull sysselsättning dagtid" omfattar ansökningar/ärenden som antingen handlat om personer som behöver extra stöd när hen är på daglig verksamhet/dagverksamhet, eller om personer som av olika

anledningar inte har daglig verksamhet/dagverksamhet och därför behöver extra stöd för att få en meningsfull sysselsättning dagtid i boendet.

Kategorin ”Ersättning för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid korttidsvistelse” handlar om ansökningar/ärenden där ersättning för extra personalinsatser behövs under personens korttidsvistelse i väntan på en plats i bostad med särskild service.

Kategorin ”Ersättning för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd, såväl fysiskt som psykiskt” omfattar till stor del ansökningar/ärenden som handlar om att personer, på grund av att de blivit äldre, kräver mer omvårdnad för att klara av grundläggande och vardagliga aktiviteter, såsom att sköta sin hygien och/eller sin lägenhet. Det omfattar också personer som fått andra, ofta somatiska, sjukdomar vilket lett till att omvårdnadsbehovet ökat. I en del fall uttrycker utföraren att personens tillstånd har förändrats vilket gör att insatserna inte överensstämmer med det som anges i avtalet, exempelvis anser utföraren att en sjukhusvistelse skulle varit lämpligare.

Kategorin ”Ersättning för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov på grund av destruktivt och/eller utåtagerande beteende” innefattar ansökningar/ärenden där ersättning för extra personalinsatser behövs för att kunna hantera ett aggressivt och hotfullt beteende hos personen som tar sig uttryck mot andra boenden och/eller personal, och/eller ansökningar/ärenden för att hantera oro, ångest och självskadebeteende hos personen.

Nedan presenteras ett diagram över antal ansökningar och ärenden fördelat på kategorierna om tillgodosessa behov.

Diagram 4. Tillgodosedda behov under perioden 2013-2016.

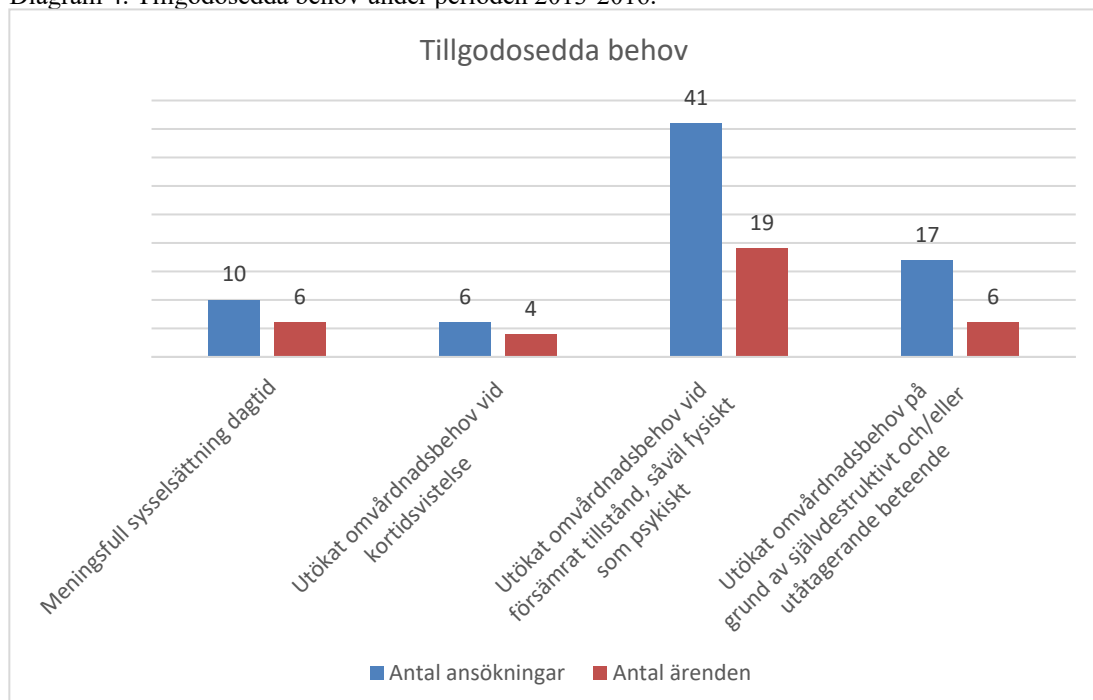

Diagram 4 visar att det är vanligast att utförare ansöker om och beviljas ersättning för extra personalinsatser för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd, såväl fysiskt som psykiskt. Under perioden 2013-2016 gällde 41 av 74 ansökningar och 19 av 35 ärenden ersättning för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd. Näst vanligast är det att utförare ansöker om och beviljas ersättning för extra personalinsatser för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov på grund av destruktivt och/eller utåtagerande beteende. Under perioden 2013-2016 gällde 17 av 74 ansökningar och 6 av 35 ärenden detta.

2.3 Utförare som ansökt om ersättning för extra personalinsatser

Vidare är det intressant att studera vilka utförare som ansökt om ersättning för extra personalinsatser och hur antalet ansökningar och ärenden är fördelade mellan dem. Nedan presenteras diagram över antalet ansökningar och ärenden per utförare som bedriver verksamhet för målgruppen personer med utvecklingsstörning, respektive målgrupperna personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och personer med psykosocial problematik, under perioden 2013- 2016.

Diagram 5. Utförare av verksamhet för personer med utvecklingsstörning under perioden 2013-2016.

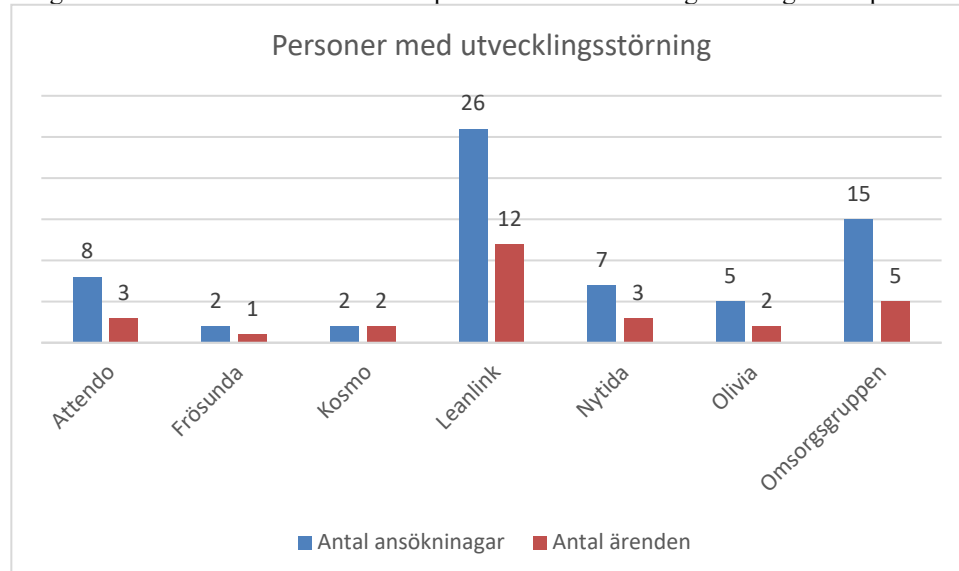
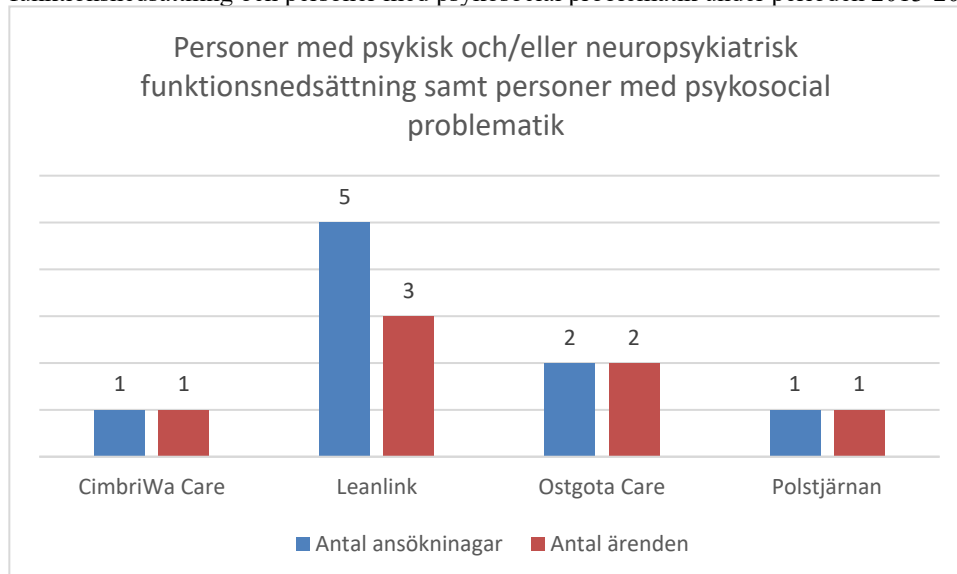

Diagram 5 visar att Leanlink och Omsorgsgruppen är de utförare med flest ansökningar och flest ärenden under den studerade perioden. Antalet ansökningar och ärenden bör dock ses i relation till utförarnas marknadsandel. I kartläggningen har utförarnas marknadsandel beräknats genom andel platser i gruppboende och serviceboende. Även om utförarnas marknadsandel varierat en del under den studerade perioden är Leanlink den utförare som har haft störst andel platser i gruppboende och serviceboende, omkring 50 procent. Därefter har Attendo, Nytida och Omsorgsgruppen haft störst andel platser i gruppboende och serviceboende.

Kosmo (numera Norlandia) tillhör inte en av de utförare som har avtal med omsorgsnämnden om att bedriva verksamhet för målgruppen personer med utvecklingsstörning. Anledningen till att de finns med som utförare i denna kartläggning är dock att de i två ärenden ansökt om ersättning för extra personalinsatser för personer med hjärnskada som varit i behov av tillfälligt boende på deras korttidsboende i väntan på LSS-beslut.

Diagram 6. Utförare av verksamhet för personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och personer med psykosocial problematik under perioden 2013-2016.

Antalet ansökningar och ärenden gällande extra ersättning är betydligt färre när det gäller personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och personer med psykosocial problematik, men diagram 6 visar vilka utförare som ansökt om och blivit beviljade ersättning för extra personalinsatser.

3. Diskussion

Sammanfattningsvis visar uppföljningen att antalet ansökningar om och antalet ärenden gällande ersättning för extra personalinsatser har ökat sedan 2014.

Majoriteten av ansökningarna och ärendena rör personer med utvecklingsstörning och i merparten av ärendena har ersättningen beviljats för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov vid försämrat tillstånd, såväl fysiskt som psykiskt.

Även om det pågår ett flertal ärenden om ersättning för extra personalinsatser varje år är kostnaden för de extra ersättningarna liten i förhållande till den totala kostnaden för bostäder med särskild service (se diagram 2). Det är dock viktigt att besluten om extra ersättning följs upp. Ansvaret att följa upp ligger till stor del hos utförarna som, utöver att inkomma med de uppgifter som en ansökan ska innehålla, ska beskriva hur den extra ersättningen använts och vad det medfört för resultat i samband med ansökan om förlängning. Utöver det kan kvalitets- och utvärderingskontoret följa upp hur ersättningen används i samband med avtalsuppföljningar.

3.1 Ersättningsmodellen som sådan

Det är också i sammanhanget relevant att diskutera den gällande ersättningsmodellen som sådan. När utförare beviljas ersättning för extra personalinsatser i särskilt resurskrävande individärenden innebär detta i princip att ändring av ingånget avtal görs. Sådana ändringar regleras, förutsatt att avtalet föregåtts av upphandling, i lagen om offentlig upphandling (LOU). I LOU finns flera tillåtna varianter av ändring av avtal. Den mest generösa utgörs av ”kompletterande beställningar” som får göras av varor och tjänster till ett värde av upp till 50 % av det ursprungliga kontraktsvärdet under förutsättning att (1) beställningen har blivit nödvändig, (2) leverantören av ekonomiska eller tekniska skäl inte kan bytas, och (3) ett byte av leverantör skulle medföra betydande olägenheter eller betydligt större omkostnader för den upphandlande myndigheten. Eftersom samtliga av dessa förutsättningar torde vara uppfyllda finns alltså inget lagligt hinder för ersättningsmodellen med möjlighet till ersättning för extra personalinsatser.

Förutsatt att anbudsgivarna vid upphandlingen känner till möjligheten att på detta vis vid behov omförhandla ersättningen så kan modellen åtminstone i teorin leda till att priset på den grundläggande ersättningen kan pressas ner, eftersom anbudsgivare inte i samma utsträckning behöver ”ta höjd” för möjligheten att råka ut för de särskilt resurskrävande individärenden som nämnden beviljar extra ersättning för.

Alternativet, att aldrig tillåta omförhandling av ersättningen i dessa ärenden, skulle i teorin tvärtom leda till att anbudsgivarna var tvungna att föra in sådana potentiella kostnader i kalkylen och därmed lämna högre anbud. Fördelningen av de extra resurskrävande ärendena sker till största delen slumpmässigt och även om slumpen med tiden tenderar att jämna ut sig skulle vissa verksamheter kunna ha ”tur” och andra ”otur” i fördelningen. Utförare med mindre mängd verksamhet skulle vara särskilt utsatta för detta. Denna oförutsägbarhet skulle också kunna tänkas leda till missnöje samt skapa incitament för att försöka påverka beslut om placering av individer. Nuvarande modell framstår därför som mer rättvis och dessutom mer träffsäker när det kommer till att allokera resurserna effektivt. Det för nämnden dyraste alternativet skulle vara om möjligheten att få ersättning för extra personalinsatser i särskilt resurskrävande individärenden inte var känd för

anbudsgivarna vid upphandlingen men senare ändå beviljades för den vinnande leverantören.

För att i möjligaste mån säkerställa den dämpande effekt på anbudsgivarnas offererade pris som nuvarande ersättningsmodell torde kunna ha, är det alltså av största vikt att tydligt framföra ersättningsmodellens villkor i upphandlingsdokumenten (förfrågningsunderlagen).²

3.1.1 Upphandlingar av boenden inom LSS

I upphandlingsdokumenten som nämnden sedan flera år använder i upphandling av LSS-boenden (där målgruppen är personer med utvecklingsstörning) återfinns följande formulering (denna förs senare in i avtalet): *”Förändring av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov i särskilt boende utgör inte skäl för omförhandling utom i vissa undantagsfall. Exempel på undantag är då behov finns av väsentligt skydd för medboende och/eller personal.”* Här klargörs alltså för potentiella anbudsgivare/leverantörer att det finns undantagsfall i vilka omförhandling av ersättningen kan bli aktuell. Ett exempel ges också, nämligen då behov finns av väsentligt skydd för medboende och/eller personal. Exemplet ger anbudsgivarna en idé om vilka undantagsfall det handlar om, men kan även tolkas som en sorts avgränsare. Som framgår av kapitel 2.2 (”målgrupper och tillgodosedda behov”) kan ärendena delas in i fyra huvudkategorier. Av dessa kategorier tycks endast en, ”ersättning för att tillgodose ett utökat omvårdnadsbehov på grund av destruktivt och/eller utåtagerande beteende”, i viss mån stämma in på exemplet på behov av väsentligt skydd för medboende och/eller personal. Istället tycks en stor del av behoven som tillgodoses med ersättningarna för extra personalinsatser snarare kunna beskrivas som *skydd för den enskilde*.

Slutsatsen blir att den formulering som används i upphandlingar av LSS-boenden ger en delvis skev bild av de undantagsfall i vilka omförhandling av ersättningen kan bli aktuell. Utförare som är väletablerade i Linköpings kommun har sannolikt förvärvat kunskap om hur nämnden hanterar dessa ärenden i praktiken och kan därmed antas vara förmögna att göra realistiska kostnadsuppskattningar avseende en verksamhets potentiella behov av att bemanna upp i enskilda, särskilt resurskrävande, ärenden. Problemet är att eventuella nya utförare (helt nya eller nya i kommunen) inte har samma förkunskap som befintliga utförare utan har att förhålla sig till formuleringen i upphandlingsdokumenten vid framtida upphandlingar. Nuvarande formulering riskerar att tolkas som att ”behov av väsentligt skydd för den enskilde” *inte* utgör en grund för vilken omförhandling av ersättning kan komma ifråga, vilket inte stämmer överens med hur det ser ut i praktiken. För att öka chansen att uppnå den dämpande effekt på anbudsgivarnas (i synnerhet nya utförares) offererade pris som nuvarande ersättningsmodell torde kunna ha vore alltså en revidering av formuleringen, så att den bättre speglar de faktiska villkoren, önskvärd. Utifrån resonemanget ovan borde formulering revideras så att ”behov av väsentligt skydd för den enskilde” kom att inkluderas i exemplet. Förslagsvis kan ”den enskilde” helt enkelt infogas i nuvarande formulering som då skulle lyda: *”Förändring av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov i särskilt boende utgör inte skäl för omförhandling utom i vissa undantagsfall. Exempel på undantag är då behov finns av väsentligt skydd för den enskilde, medboende och/eller personal.”*

² Resonemanget gäller i första hand vid upphandlingar där vårddygnsersättningen inte är förbestämd.

3.1.2 Upphandlingar av boenden inom socialpsykiatri

När det gäller upphandlingar av boendeverksamhet riktad mot målgruppen personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ("socialpsykiatri") har nämnden använt andra formuleringar vad gäller möjligheten till omförhandling av ersättningen. De två vanligast förekommande är snarlika och lyder "*i vissa undantagsfall utgör förändringar av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov i särskilt boende skäl för omförhandling*" respektive "*förändring av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov i särskilt boende utgör inte skäl för omförhandling utom i vissa undantagsfall*". Här ges alltså inget exempel eller ytterligare vägledning om vilka undantagsfall det kan handla om. Dessa formuleringar ger inte en skev bild av förutsättningarna för omförhandling av ersättningen, såsom det har argumenterats ovan att formuleringen i upphandlingar av LSS-boenden gör. Istället ger dessa formuleringar inte mycket information alls. Effekten av detta riskerar att bli liknande den som beskrivits ovan, att etablerade utförare i kommunen får en fördel i upphandlingar i och med att de med tiden kunnat skaffa sig praktiska erfarenheter av i vilka konkreta fall nämnden kan tänkas bevilja ersättning för extra personalinsatser, samtidigt som nya utförare (helt nya eller nya i kommunen) har att förhålla sig till den knappa information som ges i upphandlingsdokumenten när de ska räkna på anbudspriser. Det ska dock påpekas att endast fem ärenden under 2013-2016 har gällt denna målgrupp, varför den dämpande effekt på anbudspriserna som tydligare information om förutsättningarna för omförhandling av ersättningen i teorin skulle kunna ha, lär vara minimal.

3.1.3 Upphandlingar av boenden för personer med psykosocial problematik

Inom denna kategori ryms boendeformer riktade mot olika målgrupper, såsom personer med missbruks- eller beroendeproblematik och ungdomar med behov av stöd, inklusive ensamkommande barn och ungdomar. Endast två av alla extra ersättningsärenden 2013-2016 gäller denna kategori. I de flesta av upphandlingarna nämns heller ingenting om möjligheten till omförhandling utifrån förändringar av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov, med något undantag där följande formulering återfinns: "*I vissa undantagsfall utgör förändringar av brukarnas omsorgs- och omvårdnadsbehov i särskilt boende skäl för omförhandling*".

Slutligen bör det understrykas att sambandet som diskuterats ovan mellan ersättningsmodellen och pressade anbudspriser är ett teoretiskt resonemang, och att inget empiriskt underlag har inhämtats för att kunna undersöka eventuella faktiska effekter i de upphandlingar som äldre nämnden gjort.

Karin Josefsson
Utredare

Jonas Arnoldsson
Planeringsledare

Mikael Palm
Kvalitets- och utvärderingschef